

DECIZIE

04 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă
de Tatiana Șiman și Ion Șiman împotriva Serviciului Fiscal de Stat și Instituției
Publice „Agenția Servicii Publice” cu privire la contestarea actelor administrative
și repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respins apelul declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman și menținută hotărârea
din 18 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 23 ianuarie 2017 reclamantii Tatiana Șiman și Ion Șiman au depus cerere
de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat și Instituției Publice
„Agenția Servicii Publice” (anterior Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău) cu
privire la contestarea actelor administrative și repararea prejudiciului moral (f.d. 3-
4, vol. I).

În motivarea acțiunii, reclamantii Tatiana Șiman și Ion Șiman au indicat că la
17 decembrie 2016 au recepționat un comunicat, la care a fost anexat avizului nr.
0000054908 din 30 noiembrie 2016 și informați despre faptul că acesta a fost
anulat. Totodată, au recepționat și avizul de plată a impozitului pe avere nr.
0000059194 din 09 decembrie 2016, care a fost contestat prin cererea prealabilă
din 19 decembrie 2016, iar la 02 ianuarie 2017 au recepționat un răspuns formal pe
marginea acestui aviz, fără a fi soluționată cerința de anulare a acestui aviz de
plată.

Reclamantii au susținut că conform contractului de vânzare-cumpărare și
extrasului din Registrul bunurilor imobile, eliberat de Oficiul Cadastral Teritorial
Chișinău, costul imobilului supus impozitării este de 50000 lei și suprafața de 187
m², iar din textul avizului costul și suprafața imobilului sunt absolut eronate și duc

la deposedarea lor de proprietatea financiară prin abuz, fapt care contravine prevederilor art. 8 și art. 1 al Protocolului adițional nr. 1 CEDO.

Reclamanții au notat că în avizul pentru anul 2016 este inclusă suprafața de 442,40 m² și costul imobilului de 2884484 de lei, însă potrivit datelor cadastrale și reale suprafața este alta, iar costul imobilul este sub limita de 1,5 milioane lei, astfel, prin prisma prevederilor art. art. 287¹-287⁷ Cod Fiscal, la caz nu sunt întrunite cumulativ condițiile de suprafață și cost, iar drept urmare avizul de plată contestat în speță este lovit de nulitate absolută.

Reclamanții au solicitat anularea avizului de plată a impozitului pe avere nr. 0000059194 din 09 decembrie 2016 ca fiind ilegal și emis contrar legii și încasarea de la fiecare pârât în beneficiul lor a prejudiciului moral în mărime a câte 100000 de lei pentru fiecare.

Prin cererea cu privire la concretizarea pretențiilor din 17 februarie 2017, reclamanții au solicitat constatarea faptului emiterii contrar prevederilor art. art. 287¹-287⁷ Cod fiscal a avizelor de plată nr. 0000059194 din 09 decembrie 2016 și nr. 0000061989 din 03 ianuarie 2017, anularea acestor avize de plată ca fiind ilegale și emise contrar prevederilor legii și încasarea prejudiciului moral în mărime a câte 100000 lei pentru fiecare (f.d. 46-50, vol. I).

Ulterior, prin cererea din 10 ianuarie 2018, reclamanții au solicitat suplimentar și anularea avizului de plată nr. 0000125135 din 06 decembrie 2017 (f.d. 113, vol. I).

Prin hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de Tatiana Șiman și Ion Șiman, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 18 ianuarie 2018, Tatiana Șiman și Ion Șiman au declarat apel împotriva hotărârii din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii contestate și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii (f.d. 17, 22-32, vol. II).

Prin decizia din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman și menținută hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 117-125, vol. II).

La 05 noiembrie 2019 Tatiana Șiman și Ion Șiman au declarat recurs împotriva deciziei din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și adoptarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii (f.d. 129-139, vol. II).

În motivarea recursului, recurenții Tatiana Șiman și Ion Șiman au reiterat aceleași argumente care au fost indicate în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, insistând asupra faptului că la materialele dosarului sunt trei documente care stabilesc date diametral opuse privind suprafața și costul imobilului.

Recurenții au notat că cauza a fost examinată în instanțele ierarhic inferioare în lipsa Tatiane Șiman, care nu a fost legal citată legal.

Recurenții au menționat că instanțele ierarhic inferioare nu au dat apreciere și nici nu s-au expus asupra argumentelor invocate în susținerea acțiunii înaintate.

Recurenții au punctat că o jumătate din suprafața bunului imobil impozitat reprezintă spațiu comercial asupra cărora nu se aplică prevederile art. 287¹-287⁸ Cod fiscal.

Recurenții au invocat că bunul imobil din mun. xxxxx, str. xxxxx niciodată nu a fost evaluat în scopul impozitării cum prevede art. 279 Cod fiscal și

Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004. De altfel, bunul imobil menționat a fost cumpărat în anul 2001, iar costul acestuia este probat prin contractul de vânzare-cumpărare (f.d. 12, vol. I).

Recurenții au precizat că conform extrasului din Registrul bunurilor imobile, suprafața locuibilă a imobilului din mun. xxxxx, str. xxxxx este de 189 m², și nu cum este indicat în avizele de plată - 442, 40 m², iar conform contractului de vânzare-cumpărare costul acestuia constituie 50100 de lei. Prin urmare, circumstanțele în cauză confirmă că nu sunt întrunite cumulativ cele două condiții stipulate în art. 287³ Cod fiscal.

Recurenții au relatat că titlul 6¹ din Codul fiscal a fost introdus prin Legea nr. 138 din 17 iunie 2016, iar avizele contestate în pct. 1 și 2 din acțiune cuprind întreaga perioadă 2016, ceea ce demonstrează folosirea legii retroactiv, iar instanțele ierarhic inferioare nu s-au expus în privința aplicării retroactive a legii.

Recurenții au punctat că încheierea instanței de judecată prin care au fost obligați pârâții să prezinte probele și înscrisurile care au stat la baza emiterii avizelor de plată, nu a fost executată și nici aplicate amenzi pentru neexecutarea indicațiilor instanței de judecată, iar soluția a fost adoptată în baza unor declarații neprobate.

Recurenții au precizat că instanțele ierarhic inferioare au invocat temeiul degrevării de probațiune în conformitate cu art. 123 alin. (3) Cod de procedură civilă, însă obiectul și părțile nu au fost aceleași.

La 14 ianuarie 2020, intimatul Serviciul Fiscal de Stat a depus referință la recursul declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman, solicitând declararea acestuia ca inadmisibil (f.d. 132-133, vol. II).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova. În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Decizia instanței de apel a fost pronunțată după intrarea în vigoare a Codului administrativ.

Prin urmare, legalitatea procedurilor care au urmat după punerea în aplicare a Codului administrativ se va verifica prin prisma Codului administrativ.

Conform art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Luând în considerare că recurenții Tatiana Șiman și Ion Șiman au declarat recurs împotriva deciziei din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, la 05 noiembrie 2019, însă la materialele cauzei lipsesc careva probe despre notificarea recurenților, completul ajunge la concluzia că recurenții Tatiana Șiman

și Ion Șiman s-au conformat prevederilor legale, încadrându-se în termenul de depunere a recursului prevăzut de art. 245 alin. (1) din Codul administrativ.

Prin încheierea din 26 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost numită examinarea recursului declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman, în complet de 5 judecători (f.d. 177, vol. II).

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, Colegiul nu consideră oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurenților Tatiana Șiman și Ion Șiman, au fost expuse cu suficientă claritate.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

La caz, instanța de recurs menționează că, materialele cauzei denotă cu certitudine că, la 30 noiembrie 2016, Serviciul Fiscal de Stat a emis avizul de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000054908, prin care a stabilit că Tatiana Șiman urmează să achite impozitului pe avere în mărime de 19857,87 de lei, pentru bunul imobil - casă de locuit individuală nr. xxxxx, cu numărul cadastral xxxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx, reieșind din baza impozabilă în mărime de 2484484 lei și suprafața de 442,40 m² (f.d. 5, vol. I).

Prin comunicatul f/n, Serviciul Fiscal de Stat, a informat-o pe Tatiana Șiman despre anularea avizului de plată nr. 0000054908 din 30 noiembrie 2016, în legătură cu actualizarea bazei de date a Sistemului Informațional Automatizat „Impozitul pe avere” (f.d. 7, vol. I).

La 09 decembrie 2016 Serviciul Fiscal de Stat a emis avizul de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000059194, prin care a stabilit că Tatiana Șiman urmează să achite impozitului pe avere în mărime de 22513,10 de lei, pentru bunul imobil - casă de locuit individuală nr. xxxxx, cu numărul cadastral xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx, reieșind din baza impozabilă în mărime de 2814138 lei și suprafața de 501,10 m² (f.d. 6, vol. I).

La 19 decembrie 2016 Tatiana Șiman și Ion Șiman au depus la Serviciul Fiscal de Stat și Oficiul Teritorial Cadastral Chișinău cererile prealabile, prin care au solicitat suspendarea și anularea avizului de plată nr. 0000059194 din 09 decembrie 2016, din motiv că este ilegal și emis contrar prevederilor legii. Totodată, au solicitat prezentarea calculului desfășurat în confirmarea suprafeței și costului imobilului din mun. xxxxx, str. xxxxx (f.d. 8, 9, vol. I).

La 03 ianuarie 2017 Serviciul Fiscal de Stat a emis avizul de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 nr. 0000061989, prin care a stabilit că Tatiana Șiman urmează să achite impozitului pe avere în mărime de 19875,87 de lei, pentru bunul imobil - casă de locuit individuală nr. xxxxx, cu numărul cadastral

xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx, reieșind din baza impozabilă în mărime de 2484484 lei și suprafața de 442,40 m² (f.d. 6, vol. I).

Prin scrisoarea nr. 01-05/8-11-54 din 05 ianuarie 2017 Inspectoratul Fiscal de Stat mun. Chișinău a comunicat Tatianeii Șiman că, în urma examinării solicitării înaintate IFS mun. Chișinău a eliberat un aviz de plată nou, cu obligația fiscală recalculată, prin micșorarea bazei impozabile, astfel suma impozitului pe avere spre achitare pentru anul 2016 la situația din 01 noiembrie a anului de gestiune constituie 19875,87 de lei (f.d. 30-32, vol. I).

În rezultat, la 23 ianuarie 2017 Tatiana Șiman și Ion Șiman au depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat și Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, solicitând constatarea faptului emiterii contrar prevederilor art. art. 287¹-287⁷ Cod fiscal a avizului de plată a impozitului pe avere pentru anul 2016 nr.0000059194 din 09 decembrie 2016 și încasarea prejudiciului moral în mărime a câte 100000 lei pentru fiecare.

La 08 februarie 2017 Tatiana Șiman și Ion Șiman au depus la Serviciul Fiscal de Stat cerere prealabilă, prin care au solicitat suspendarea și anularea avizului de plată a impozitului pe avere nr. 0000059194 din 09 decembrie 2016 și avizului de plată a impozitului pe avere nr. 0000061989 din 03 ianuarie 2017 ca fiind ilegale și emise contrar prevederilor legii (f.d. 51-53, vol. I).

Prin scrisoarea Serviciului Fiscal de Stat nr. 01-05/8-108-591 din 16 februarie 2017, Tatiana Șiman a fost informată că prin scrisoarea nr. 01-05/8-11-54 din 05 ianuarie 2017, recepționată contra semnătură la 14 februarie 2017, i-a fost oferit un răspuns exhaustiv asupra subiectelor enunțate (f.d. 54, vol. I).

Ulterior, la 17 februarie 2017 Tatiana Șiman și Ion Șiman au depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care au solicitat anularea avizelor de plată a impozitului pe avere pentru anul 2016, emise de Serviciul Fiscal de Stat nr. 0000059194 din 09 decembrie 2016 și nr. 0000061989 din 03 ianuarie 2017, încasarea prejudiciului moral în mărime a câte 100000 lei pentru fiecare (f.d. 46-50, vol. I).

La 06 decembrie 2017 Serviciul Fiscal de Stat a emis avizul de plată la impozitul pe avere pentru anul 2017 nr. 0000125135, prin care a stabilit că Tatiana Șiman urmează să achite impozitul pe avere în mărime de 42384,88 de lei, compusă din restanța la impozitul pe avere pentru anul 2016 în mărime de 19875,87 de lei, penalitatea în mărime de 2633,14 de lei și impozitul pe avere pentru anul 2017 în mărime de 19875,87 de lei, pentru bunul imobil - casă de locuit individuală nr. xxxxx, cu numărul cadastral xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx, reieșind din baza impozabilă în mărime de 2484484 lei și suprafața de 442,40 m² (f.d. 144, vol. I).

La 11 decembrie 2017 Tatiana Șiman și Ion Șiman au depus la Serviciul Fiscal de Stat cerere prealabilă, prin care au solicitat suspendarea și anularea avizului de plată a impozitului pe avere pentru anul 2017 nr. 0000125135 din 06 decembrie 2017, achitarea prejudiciului moral în suma a câte 100000 lei pentru fiecare (f.d. 145, vol.1).

La 10 ianuarie 2018 Tatiana Șiman și Ion Șiman au depus cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor, solicitând suplimentar și anularea avizului de plată a impozitului pe avere pentru anul 2017 nr. 0000125135 din 06 decembrie 2017 (f.d. 143, vol. I).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță prin hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Tatiana Șiman și Ion Șiman.

Curtea de Apel Chișinău examinând apelul declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman, a ajuns la concluzia respingerii acestuia și menținerii hotărârii din 18 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 117-125, vol. II).

În consolidarea soluțiilor adoptate, instanțele ierarhic inferioare au menționat că din conținutul deciziei din 16 august 2016 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 104-107, vol. I), menținută prin decizia din 01 februarie 2017 a Curții Supreme de Justiție, rezultă cu certitudine că valoarea estimată în scopul impozitării a casei de locuit individuală nr. xxxxx, cu nr. cadastral xxxxx, situată în mun. xxxxx, str. xxxxx, constituie 2484484 de lei, iar suprafața este de 442,4 m². Datele menționate au fost reținute pentru calcularea impozitului pe avere pentru anul 2014, astfel că în conformitate cu art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanța specializată sînt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

Judecând cauza în ordine de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel este neîntemeiată, bazată pe o apreciere arbitrară a probelor, nefiind elucidate pe deplin toate circumstanțele importante ale cauzei, din motivele ce sînt succed.

Articolul art. 287¹ din Codul fiscal, prevede că impozitul pe avere reprezintă un impozit aplicat asupra averii contribuabilului sub formă de bunuri imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), în cazul în care acestea satisfac condițiile specificate în prezentul titlu.

Conform art. 287² alin. (1) din Codul fiscal, subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova. În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine. În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.

În conformitate cu art. 287³ din Codul fiscal, obiect al impunerii îl constituie bunurile imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, a căror totalitate întrunește cumulativ următoarele condiții:

- a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult;
- b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.

Nu constituie obiect al impunerii bunurile imobiliare, inclusiv cotele-părți, aflate în posesia persoanei, a căror valoare totală nu depășește 1,5 milioane de lei și suprafața nu depășește 120 m².

Baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri, apreciată de către organele cadastrale teritoriale.

Așadar, reieșind din prevederile legale citate supra, instanța de recurs menționează că obiect al impunerii sunt bunurile imobile cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, a căror valoare estimată total constituie 1,5 milioane și mai mult, și suprafața total constituie 120 m² și mai mult.

În prezenta cauză, se menționează că obiectul impunerii este casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx, care aparține cu drept de proprietate Tatianeii Șiman și lui Ion Șiman (f.d. 146, vol. I).

Prin urmare, pentru a fi stabilit dacă Serviciul Fiscal de Stat corect a determinat cota impunerii de 0,8 % din baza impozabilă pentru imobilul în litigiu, instanțele ierarhic inferioare urmau să verifice dacă obiectul impunerii întrunește cumulativ condițiile expuse în art. 287³ din Codul fiscal, și anume valoarea estimată totală a acestuia constituie 1,5 milioane și mai mult, iar suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.

La caz, instanța de recurs reține că conform extrasului din Registrul bunurilor imobile, prezentat de reclamanții/recurenții Tatiana Șiman și Ion Șiman, obiectul impunerii – casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx are o suprafață de 189 m² (f.d. 146, vol. I).

Însă, în avizele de plată a impozitului pe avere, eliberate de Serviciul Fiscal de Stat se indică că suprafața casei de locuit individuală cu nr. cadastral xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx este de 442,4 m² și valoarea estimativă a acesteia în scopul impozitării pentru anul 2016 - 2017 este de 2848848 de lei.

De altfel, Serviciul Fiscal de Stat a susținut că circumstanțele menționate în avizele de plată a impozitului pe avere, sunt confirmate și prin răspunsurile ÎS „Cadastru” din 15 septembrie 2014 și 22 decembrie 2017, din care rezultă că suprafața casei de locuit individuală cu nr. cadastral xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx este de 442,4 m² și valoarea estimativă a acesteia în scopul impozitării este de 2484484 de lei (f.d. 109-110, 210, vol. I).

Totodată, conform răspunsul ÎS „Cadastru” din 20 decembrie 2016, rezultă cert că valoarea estimată a bunului imobil în litigiu din anul 2011 și pînă în prezent nu a fost schimbată (f.d. 10, vol. I).

Instanța de recurs evidențiază că în materialele cauzei lipsește actul care să confirme cu certitudine suprafața și costul bunului imobil în litigiu.

Conform art. 279 alin. (1-5) din Codul Fiscal, evaluarea bunurilor imobiliare se efectuează de către organele cadastrale teritoriale în baza unei metodologii unice pentru toate tipurile de bunuri imobiliare în modul și în termenele stabilite de legislație.

Evaluarea bunurilor imobiliare se efectuează pe calea evaluării în masă – în cazul obiectelor-tip ce constituie bunuri imobiliare și pe calea evaluării individuale – în cazul obiectelor specifice (netipice).

Metoda evaluării individuale a bunurilor imobiliare poate fi aplicată și în baza deciziei instanței judecătorești.

La evaluarea bunurilor imobiliare, în dependență de destinația acestora, se aplică următoarele metode de determinare a valorii de piață:

- a) metoda analizei comparative a vânzărilor;
- b) metoda veniturilor;
- c) metoda cheltuielilor.

Reevaluarea bunurilor imobiliare se efectuează de către organele cadastrale teritoriale o dată la 3 ani în modul stabilit de Guvern.

Cu referire la condiția că valoarea estimativă a bunul imobil supus impozitării depășește 1,5 milioane de lei, instanța de recurs reține că prin răspunsul nr. 11/11c/01-11/487 din 22 decembrie 2017, IP „Agenției Servicii Publice”, Departamentul Cadasru al Serviciului Cadastral teritorial Chișinău a menționat că în temeiul pct. 9 din Regulamentul cu privire la evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării, aprobat prin hotărârrea Guvernului nr. 1303 din 24 noiembrie 2004 și Legea privind monitoringul bunurilor imobile nr. 267 din 29 noiembrie 2012, au fost efectuate modificări în programul automatizat elaborat pentru estimarea valorii în scopul impozitării. Respectiv, valoarea bunurilor imobile a fost recalculată, iar datele privind modificarea valorii au fost transmise automat organelor foscale. Totodată, din răspunsul menționat rezultă că, valoarea estimativă a casei de locuit individuală cu nr. cadastral xxxxx, amplasată în mun. xxxxx, str. xxxxx este de 2827616 de lei (f.d. 210, vol. I).

În conformitate cu art. 216 alin. (1) lit. b) și c) Cod administrativ, pentru pregătirea dezbaterilor judiciare, judecătorul sau, în cazul instanței colegiale, judecătorul raportor efectuează următoarele acțiuni: b) clarifică circumstanțele ce trebuie probate și indică probele suplimentare care trebuie prezentate de către participanți în termenul stabilit expres de instanța de judecată.

Conform art. 238 alin. (2) din Codul administrativ, stipulează că instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Pe baza celor expuse și ținând cont de normele citate supra, completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, deși recurenții Tatiana Șiman și Ion Șiman au insistat asupra prezentării de către Serviciul Fiscal de Stat a raportul privind evaluarea bunului imobil în litigiu, precum și asupra faptului că casa de locuit individuală are o suprafață de 189 m², aceste argumente au rămas fără o apreciere juridică din partea instanței de apel, cu toate că acestea urmau a fi verificate și analizate minuțios, or clarificarea circumstanțelor menționate au o importanță primordială în justa soluționare a cauzei.

De altfel, instanța de recurs învederează că emiterea de către Serviciul Fiscal de Stat a avizului de plată a impozitului pe avere poate fi dispus doar dacă valoarea imobilului supus impozitării depășește suma de 1,5 milioane de lei și suprafața de 120 m².

La caz, instanța de recurs menționează că în actele și lucrările cauzei lipsește raportul de evaluare a bunului imobil supus impozitării pe ultima perioadă de 3 ani, precum și careva probe pertinente, utile și concludente care să confirme cu certitudine suprafața exactă a bunului imobil din litigiu, or chiar și dacă suprafața bunului imobil în litigiu după cum rezultă din probele prezentate depășește suprafața de 120 m², inițial urmează a fi apreciat care este suprafața exactă a acestuia, deoarece la evaluarea lui urmează a se ține cont de caracteristicile bunului imobil la data evaluării, adică suprafața acestuia are un rol primordial la stabilirea valorii estimative a acestuia.

De asemenea, instanța de recurs stabilește că, instanța de apel a omis să solicite datele din sistemul informațional pentru a lichida contradicțiile ce se conțin în actele cauzei și a elucida din care motive în Registrul bunurilor imobile

suprafața casei de locuit individuală supusă impozitării este de 189 m² și nu este modificată în 442,40 m², precum și stabilească în temeiul căruia act a fost modificată suprafața acestui bun imobil, or aceste circumstanțe sunt indispensabile pentru justa soluționare a litigiului.

La fel, instanța de recurs constată că în decizia instanței de apel nu este reflectat nici un răspuns specific și explicit la argumentele apelanților Tatiana Șiman și Ion Șiman precum că o parte din suprafața bunului imobil supus impozitării are modul de folosință – comercial, iar din bunul imobil cu nr. cadastral xxxxx supus impozitării, a fost separat bunul imobil cu nr. cadastral xxxxx (f.d. 11, vol. I).

În atare circumstanțe, instanța de recurs decelează că neelucidarea circumstanțelor menționate de către instanța de apel, atestă direct că prezenta speță a fost examinată superficial, or, în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Subsecvent, instanța de recurs menționează că instanța de apel a omis să se expună și asupra argumentului apelanților Tatiana Șiman și Ion Șiman din cererea de apel, precum că apelanta Tatiana Șiman nu a fost citată legal la examinarea cauzei în prima instanță.

Pe cale de consecință, instanța de recurs menționează că concluzia instanței de apel este bazată exclusiv pe decizia din 16 august 2016 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 104-107, vol. I), menținută prin decizia din 01 februarie 2017 a Curții Supreme de Justiție, însă fără a se ține cont de prevederile art. 123 Cod de procedură civilă și art. 279 Cod fiscal.

Concomitent, instanța de recurs menționează că art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prevede că faptele constatate printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă nu pot fi contestate într-un alt litigiu și, prin urmare, constituie o prezumție absolută - cu condiția participării acelorași persoane. Totuși, articolul 123 alin. (4) din Codul de procedură civilă, specifică că prezumarea faptelor poate fi contestată, conform regulilor generale de probațiune, de persoana interesată dacă legea nu dispune altfel. Din această perspectivă, principiul securității juridice presupune că atunci când instanța de judecată își întemeiază poziția pe aprecierea unei instanței judecătorești într-un litigiu anterior, cu privire la o problemă care apare și în cazul supus examinării, poate în mod legitim să decidă litigiul în același sens ca și decizia anterioară, cu excepția situației în care există un motiv valabil de derogare (a se vedea *Siegle vs România*, 16 aprilie 2013, parag. 38 - 39, 16 aprilie 2013 și *Rozalia Avram vs România*, 16 septembrie 2014, parag. 42 - 43).

Sub acest aspect, instanța de recurs menționează că litigiul examinat prin decizia din 01 februarie 2017 a Curții Supreme de Justiție, nu este dintre aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași temeuri, or prin decizia menționată a fost soluționată problema legalității avizului de plată a impozitului pe avere pentru anul 2014, pe când în prezenta speță acțiunea a fost depusă de Tatiana Șiman și Ion Șiman împotriva Serviciului Fiscal de Stat și Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” cu privire la anularea avizelor de plată a impozitului pe avere pentru anul 2016, emise de Serviciul Fiscal de Stat nr. 0000059194 din 09 decembrie 2016 și nr. 0000061989 din 03 ianuarie 2017, avizului de plată a

impozitului pe avere pentru anul 2017 nr. 0000125135 din 06 decembrie 2017 și încasarea prejudiciului moral în mărime a câte 100000 lei pentru fiecare.

Cu toate acestea, instanța de recurs observă că instanța de apel și-a fundamentat decizia din 01 octombrie 2019, pe existența puterii *res judicata* a unei decizii privind o primă acțiune, însă fără să analizeze faptul dacă acțiunea examinată prin decizia din 01 februarie 2017 a Curții Supreme de Justiție, este dintre aceleași părți, asupra aceluiasi obiect și având aceleași temeuri (vezi, de exemplu, Lungoci v. România, nr. 62710/00, §§ 36-41, 26 ianuarie 2006). La caz, se atestă că răspunsurile la aceste întrebări reprezintă noi circumstanțe de fapt, care pot fi apreciate doar prin audierea părților din litigiu de către instanța investită cu examinarea prezentei cauze.

Așadar, în absența unei replici specifice și exprese, este imposibil de a constata dacă instanța de apel pur și simplu a neglijat să analizeze circumstanțele expuse supra, sau dacă ea intenționa să le respingă și, dacă aceasta era intenția sa, care erau motivele sale să decidă în asemenea măsură (a se vedea Ruiz Torija, citat mai sus, parag. 30; Hiro vs Spania, 9 decembrie 1994, parag. 28, și Lebedinschi vs Republicii Moldova, 16 iunie 2015, parag. 35). Cu privire la acest aspect, instanța de judecată notează că, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 parag. 1 din Convenție, în special în cauzele care ridicau probleme cu privire la motivarea hotărârilor judecătorești (a se vedea Fomin vs Moldova, 11 octombrie 2011, parag. 31 și 34; Mitrofan vs Moldova, 15 ianuarie 2013, parag. 54; Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 30).

Totodată, Colegiul notează că instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii și temeiului acesteia. Or, reieșind din acestea, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe cauza dedusă judecătii, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Conjunctura descrisă supra profilează faptul că, instanța de apel nu a exercitat un control judiciar, în fapt și în drept, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță, limitându-se doar la aprecierea repetată a constatărilor primei instanțe și drept consecință a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material.

Prin urmare, completul de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că lichidarea lacunelor depistate în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, deoarece instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor circumstanțelor cauzei. Astfel, la reexaminarea cauzei instanța de apel urmează să emită o hotărâre legală și întemeiată, cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței.

De asemenea, Colegiul judiciar consemnează că din interpretarea art. 6 CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza García Ruiz c. Spaniei din 21.01.1999).

Din considerentele menționate, Completul specializat pentru examinarea cauzelor de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de admite recursul declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman, de a casa integral decizia din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei în instanța de apel, deoarece în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, instanța de recurs nu poate adopta o soluție finală în cauza dată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d), alin. (2) din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea cauzelor de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Tatiana Șiman și Ion Șiman.

Se casează integral decizia din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Șiman și Ion Șiman împotriva Serviciului Fiscal de Stat și Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” cu privire la contestarea actelor administrative și repararea prejudiciului moral, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Victor Burduh

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Nina Vascan